

Азәрбајҗан
җазычылары
Иттифагы
вә
Азәрбајҗан
ЛККИ МК-нын
әдәби-бәдii
вә
ичтимаи-сiјаси
ајлыг
журналы

1975

УШАГЛАР САБАҘЫМЫЗ, КӘЛӘЧӘЈИМИЗДИР

ГӘДИМДӘН белә бир аталар сөзү мәшһурдур: «Исан једди јашында јетмиш јашыначан өјрәнир». Амма јашадығымыз техники нигилаблар дөврүндә бу калама бир гәдәр јенидән бахмаг лазым кәлир. Муасир ушаг үч јашында охуја билир, алты јашында өзүнү мәктәбә һазыр сајыр. Биринчи синифдән ријази анлајышлар, мәчһул әдәдлар һаггында тәсәввүрү олур. Гады ки, јетмиш јаш зуун өмүрләр дијары олан бизим өлкәдә орта јашдыр.

Әкар ону јашы танымасајдым јетмиш јашдан сөһбәт ачмаздым. Өмрүнүн јарым әсрини јазыб-јаратмагдан, халга хидмәтдән усанмајан, балаларын тәлим-тәрбијәсинә сабаһымыз вә кәләчәјимиз кими бахан бир сәнәткарын — јетмиш јашы бу ил тамам олан гочман јазычымыз Микајыл Рагулузадәнин јарадычылыг лабораторијасы илә таныш олмасајдым бу сөзләри сөйләмәздим. Јашын јетмиш ола, амма бу гәдәр охујасан, өјрәнәсән. — Динчәлмәк вахты дејилми, Микајыл муәллим, — дедикдә о өзүнә мәхсус чиддилик вә мейрибанлыгга: — Һәлә динчәлмәјә чох галыб, иә иш көрмүшүк ки, динчәләк, — дејә тавазокарлыгга чаваб верир.

Ушаг јазычысы оласан, ачгаг Низамини, Фүзулини, Пушкини, Лермонтову, Һејнени, Бајрону. Шиллери белә көзәл биләсән, әсәрләрини сабрдә өјрәниб мө'тәбәр аудиторијаларда тәблиг едәсән, Азәрбајчан совет әдәбијатынын мүрәккәб вә мараглы бир дөврү — 20-чи илләр әдәбијат тарихинин хүсуси фәслини јазасан, сәни Азәрбајчан романтизмнән чап олунан чидди тәдгигат әсринә елми редактор мәсләһәт көрәләр, Һөмерин «Иллиада»сынын тәрчүмәси кими чидди вә мәс'ул бир иши өһдәнә көтүрәсән, орта мәктәб үчүн әдәбијат дәрслији јазасан, јери кәддикчә муасир әдәбијат барәдә фикир сөйләјәсән. Бу сајдыгларымыз бизим Микајыл муәллимин фаалијәтинин аз бир һиссәсидир. Енсиклопедик билијә, көзәл зөвгә малик олан М. Рагу-

электротехник Аслан və с. гəһрəманлар мұасир ушағларымызын нəчб əхлаги сифəтлəрини үмүмлəшдирсн, гуруб вə жарадан совет адамларында нүмунə олачак мəнəви кєйфијјəтлəри реалист бəдии бəжаларла балача охучуја севдирсн мұсбəт характерли адамлар кими, јалғыз мұəллифин дејил, үмүмјјəтлə, ушағ əдəбијјатымызын бу сəбəдə əлдə етдији наилјјəтлəрдсн сајылмалыдыр. Ушағ образларыны жарадаркєн мұəллиф гəһрəманларын мəнəви алəминин дəринликлəринə нүфуз едир, характерлəриндє килснєн фəрди кєйфијјəтлəри тапыб үзə чыхармағла кифəјəтлєнмир, хэм дə бу гəһрəманларын тəсвириндə нəчб чəвəтлəри сечир вə бəдиин чəвəтдєн əсасландырыр.

Бу дејилєнлəрдсн ајдын олур ки, ушағ гəһрəманларыны жарадаркєн мұəллифин өзүнүн ајдын нөгтєји-нəзəри олмалыдыр. Фикримизин конкретлəшдирмєк үчүн Микајыл мұəллимин бəјүк мəһəббəтлə тəсвир етдији Елиш вə Ајтəк ушағ образлары үзєриндə бир гəдэр мұфəссал дајанмағ истəјирик. Бу гəһрəманларын хош рағтары, сэмими вə мєһрибан бачы-гардаша хас олан үнсјјəтлəри вардыр. Јазычы ачығ шəкилдə демəсə дə, охучу əсəрдсн белə бир ајдын нəтичə чыхарыр ки, анлəдə мєһрибанлығ, гаршылығлы анлашма, сэмимијјəт олдутда, бу, ушағлара да мұсбəт тəсир едир, онларда сағлам инсани һислəр ашылајыр. Əсəрдсн алынан хош бəдиин тəəсүрəт, һадисəлəрин тəбиин инкишафы, характерлəрин тəсвириндєки һəјəтилик охучунун нəзəриндə Елишлə Ајтəки хэм дə бир-бириндсн сечилсн гəһрəманлар кими чанландырыр вə севдирир. Елиш сəфалы мєшлəримијзи, башы даима гарла өртүлү олан дағларымызы, кєј чэмєнликлəримизин чох севир, онун гојунда динчəлмəкдєн, бəјə баша чатмағдан лəззəт алыр. Белəликлə, Елишдə нəчб инсани һислəр, естетик дүјүглəр, мұшəһидəчилик габилјјəти јараныр вə Елишин бир-тəрəфини кєстəрмир. Елиш охучулуғу хошласа да, хэлə онун əсил маһијјəтини бəзєн дəрк етмир. О, бəзєн тəбиəти горунағ гəјдəларыны кєзлəмир, габағына чықан гырговулу вахтсыз овламага чан атыр вə с. Ајтəкдə исə башга һислəр өзүнү бұрузə верир. О, һејванлары, биткилəри севсн, онлара гуллуғ етмəји бачаран рəһмдил бир гыздыр.

Микајыл Рзагулузадə јазыб-јаратмағдан јорудмур. Онун јарадычылығ лабораториясында киди дə гызғын иш кедир. М. Рзагулузадə Јени ушағ əсəрлəри јазыр, чохдан бəри үзєриндə чалышдығы «Əдəбијјат вə тərбијə» китабыны чалпа һазырлајыр, «Илднəдə»нын тəрчүмəsi вə нəшри үзєриндə чидди чалышыр, мұəллифи олдуту дөрдүчү синифлəр үчүн «Əдəбијјат» дəрсијинин Јени нəшри үзєриндə ахтарышлар апарыр вə с. Биз һеч шүбھə етмирик ки, гəчəман əдибимијз, кəзəл шаир вə тəрчүмəчимиз М. Рзагулузадə өз охучуларыны бундан сонра да Јени дəјəрли əсəрлəрлə севиндирчəк, балаларымызын зəвəтнə дəјиг сэнэт нүмунəлəри илə ушағ əдəбијјатымызы даһа да зəнкилєшдирчəкдир.